

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-632267-III/09/MRP

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 8 stycznia 2010 r.

Pan
Sławomir Marek Brodziński
Szef Służby Cywilnej
Kancelaria
Prezesa Rady Ministrów

hamperny Bernie Ministrze

Pragnę uprzejmie poinformować, że Rzecznik Praw Obywatelskich - w związku z treścią artykułów panów Piotra Miaczyńskiego i Leszka Kostrzewskiego pt.: „Roberto w Warszawie - Czy Włoch może być polskim urzędnikiem?” i „Ciężki los Włocha” (artykuły opublikowane w Gazecie Wyborczej i na portalu gazeta.pl; kopie artykułów przesyłam w załączeniu) - powziął wątpliwości co do faktycznej możliwości podjęcia zatrudnienia przez obywateli Unii Europejskiej lub obywateli innych państw, którym przysługuje prawo podjęcia zatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w służbie cywilnej.

W powyższych artykułach opisano bezskuteczne próby podejmowane przez obywatela Włoch (zwanego przez autorów „Roberto”), których celem było podjęcie zatrudnienia w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego oraz przyjęcie w charakterze słuchacza Krajowej Szkoły Administracji Publicznej (z treści artykułów wynika, że osoba nieposiadająca obywatelstwa polskiego nie może zostać słuchaczem KSAP; informacja tej treści znajduje się także na portalu internetowym www.ksap.gov.pl, w dziale informującym o tym, kto może ubiegać się o przyjęcie do KSAP).

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 227, poz. 1505 ze zm.), zwanej dalej ustawą, w służbie cywilnej może być zatrudniona osoba, która jest obywatelem polskim, z zastrzeżeniem art. 5 ustawy. Z art. 5 ust. 1 ustawy wynika, że dyrektor generalny urzędu, upowszechniając informacje o wolnych stanowiskach pracy, wskazuje, za zgodą Szefa Służby Cywilnej, stanowiska, o które, poza obywatelami polskimi, mogą ubiegać się obywatele Unii Europejskiej oraz obywatele innych państw, którym na podstawie umów międzynarodowych lub przepisów prawa wspólnotowego przysługuje prawo podjęcia zatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jednocześnie w art. 5 ust. 2 ustawy zawarto zastrzeżenie, że osoba nieposiadająca

obywatelstwa polskiego może zostać zatrudniona na stanowisku pracy, na którym wykonywana praca nie polega na bezpośrednim lub pośrednim udziale w wykonywaniu władzy publicznej i funkcji mających na celu ochronę generalnych interesów państwa, jeżeli posiada znajomość języka polskiego potwierdzoną dokumentem określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy.

Powyżej przywołana regulacja prawna daje formalną możliwość podjęcia zatrudnienia w służbie cywilnej osobom nieposiadającym obywatelstwa polskiego. Stworzenie takiej możliwości pewnej grupie obcokrajowców wynika z treści art. 39 ust. 4 (przedtem art. 48 ust. 4) Traktatu z 1957 r. ustanawiającego Wspólnotę europejską oraz jest konsekwencją utrwalonego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawach dotyczących zatrudnienia w administracji publicznej obywateli z innych krajów członkowskich (wyrok ETS z dnia 17 grudnia 1980 r. w sprawie 149/79 - Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Królestwu Belgii, czy też wyrok ETS z dnia 3 lipca 1986 r. w sprawie 66/85 - Deborah Lawrie-Blum przeciwko Krajowi związkowemu Badenii-Wirtembergii).

Należy mieć jednak na uwadze, że ustawa (ani żaden akt wykonawczy wydany na podstawie ustawy) nie określa wprost dostępnych dla osób nieposiadających obywatelstwa polskiego stanowisk pracy w służbie cywilnej. Stanowiska te są wskazywane przez dyrektora generalnego urzędu - za zgodą Szefa Służby Cywilnej - przy upowszechnianiu informacji o wolnych stanowiskach pracy. Wątpliwości budzi zastosowanie przez ustawodawcę w art. 5 ust. 1 i 2 ustawy bardzo nieostrych sformułowań wskazujących jakiego rodzaju miałyby to być stanowiska pracy, a także pozostawienie zbyt dużej swobody uznaniowej dyrektorom generalnym urzędów oraz Szefowi Służby Cywilnej we wskazywaniu stanowisk pracy, na których mogłyby być zatrudnione osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego. Mając na uwadze jedynie literalne brzmienie przepisów ustawy można odnieść wrażenie, że proces udostępnienia obcokrajowcom stanowisk pracy w służbie cywilnej jest praktycznie niekontrolowany, a brak jednoznacznych reguł może budzić poczucie dyskryminacji u osób nieposiadających obywatelstwa polskiego.

Za objaw dyskryminacji mogą zostać także uznane praktyki polegające na odmowie przyjęcia osób nieposiadających obywatelstwa polskiego w poczet słuchaczy Krajowej Szkoły Administracji Publicznej. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1991 r. o Krajowej Szkole Administracji Publicznej (Dz. U. Nr 63, poz. 266 ze zm.) słuchacze KSAP są wyłaniani w drodze postępowania rekrutacyjnego spośród osób, które nie ukończyły 32 lat i posiadają dyplom ukończenia studiów wyższych z tytułem magistra lub równorzędnym. Zasady i tryb przeprowadzenia postępowania rekrutacyjnego, powoływania komisji rekrutacyjnej oraz zasady i tryb wnoszenia odwołań od wyniku tego postępowania określa statut KSAP (art. 4 ust. 2 tejże ustawy). Na gruncie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 października 1999 r. w sprawie nadania statutu Krajowej Szkole Administracji Publicznej (Dz. U. Nr 82, poz. 920 ze zm.), jak i na gruncie ustawy o KSAP,

nie ma przepisu, który ograniczałby możliwość zostania słuchaczem KSAP osobie nieposiadającej obywatelstwa polskiego. Z analizy treści statutu i załączników wynika jedynie, że cudzoziemiec może zostać dopuszczony do zajęć przez Dyrektora KSAP i po ukończeniu kształcenia otrzymuje certyfikat (a nie dyplom, jak to ma miejsce w przypadku słuchacza).

Biorąc pod uwagę powyższe i działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich